

Datum

6 juni 2025

Onderwerp

Dringende oproep voor onderzoek naar de kans op kanker door blootstelling aan vliegtuiguitstoot

Beste leden van de commissie Sociale Zaken en Werkgelegenheid,

Op 11 juni is het commissiedebat over Gezond en Veilig werken. FNV, KWF Kankerbestrijding gemeente Amsterdam en Long Alliantie Nederland, artsen en wetenschappers willen door middel van deze brief aandacht vragen voor het gevaar van kankerverwekkende vliegtuiguitstoot voor platformmedewerkers. Ondergetekenden pleiten ervoor onderzoek te doen naar de kans op kanker door blootstelling aan vliegtuiguitstoot, zodat een dosisresponsrelatie vastgesteld kan worden. Deze dosisresponsrelatie vertelt iets over de ernst van blootstelling, de kans op ziekte en de urgentie voor maatregelen. Het onderzoek hiernaar moet onafhankelijk zijn, kwalitatief excellent zijn en door een partij met internationaal aanzien worden uitgevoerd. Voor platformwerkers verenigd in FNV is RIVM is de meest logische partij om dit onderzoek op te zetten en uit te voeren.

Werkers staan in kankerverwekkende vliegtuiguitstoot

Vliegtuiguitstoot is kankerverwekkend en de blootstelling van platformwerkers is hoog.¹ Dagelijks staan duizenden platformwerkers in kankerverwekkende uitstoot te werken. Dat het schadelijk is staat buiten kijf, maar hoe gevaarlijk is het? Hier kan nog geen goed antwoord op gegeven worden. Een studie naar de dosisresponsrelatie moet hier uitsluitsel over geven.

Platformwerkers willen weten hoe groot de kans op kanker is, wanneer ze werken in de vliegtuiguitstoot. Nu leven ze in onzekerheid. Dat leidt tot onrust en druk op de platformwerkers en hun dierbaren.

De reactie van werkgevers en overheid is onvoldoende. Werkgevers hebben een vicieuze cirkel gecreëerd, waarin ze stellen dat ze geen grenswaardes kunnen bepalen omdat er onvoldoende onderzoek is, maar ze weigerden in eerste instantie zelf onderzoek naar de kans op kanker te doen en tonen nu geen urgentie. De overheid neemt geen verantwoordelijkheid. Ondanks de conclusie van het RIVM dat er te weinig onderzoek is gedaan naar de effecten van vliegtuiguitstoot op de gezondheid van werkers wordt er nog steeds geen onderzoek gedaan naar de kans op kanker door blootstelling aan vliegtuiguitstoot. In plaats daarvan houden partijen elkaar bezig met literatuurreviews waarvan we de conclusie al kennen: meer onderzoek is nodig. Bijvoorbeeld het onderzoek van de Gezondheidsraad naar een grenswaarde hoewel er feitelijk té

¹ NOS Nieuws, 'Schiphol moet werknemers beter beschermen tegen kankerverwekkende uitstoot' 26 januari 2024; <https://nos.nl/artikel/2506317-schiphol-moet-werknemers-beter-beschermen-tegen-kankerverwekkende-uitstoot>

weinig onderzoek gedaan is om zo'n grenswaarde vast te stellen. Wegkijken kan niet meer: platformwerkers houden lijsten bij van collega's die ze verloren zijn of ziek zijn geworden, maar krijgen geen erkenning én geen duidelijkheid.

Geen beter moment dan nu

Onderzoek is urgenter dan ooit. Het RIVM heeft de wetenschappelijke onderbouwing voor de kankerverwekkendheid van vliegtuiguitstoot duidelijk uiteengezet.² Uit het Plan van Aanpak van de Schiphol Group blijkt dat, als alles volgens plan gaat, in 2030 de gemiddelde luchtkwaliteit slechts met 40% verbeterd. Dit betekent voor platformwerkers dat ook na de voorgenomen maatregelen de blootstelling aan vliegtuiguitstoot hoog blijft. Hopen dat het meevalt als de blootstelling een beetje afneemt is onverantwoord. Onderzoek is nodig om vast te stellen wát er nodig is om gezond op de luchthaven te kunnen werken. Hoe langer we hiermee wachten, hoe groter de lijst met zieken en overledenen.

Goed, onafhankelijk onderzoek met internationale uitstraling

Het is belangrijk dat er geen discussie kan zijn over de resultaten van het onderzoek. Een goed onderzoek voldoet volgens ons aan de volgende voorwaarden:

- ✓ **Onafhankelijk:** onderzoekers hebben geen ander belang dan een zorgvuldig onderzoek. Dit is cruciaal omdat de economische belangen voor luchtvaartmaatschappijen en luchthavenbedrijven erg groot zijn en de politieke lobby erg krachtig.
- ✓ **Kwalitatief excellent:** gelet op de gevoeligheid van het onderwerp en de impact van de platformwerkers moet een onderzoek naar de dosisresponsrelatie van kankerverwekkende stoffen in één keer goed en duidelijk zijn. Er kan geen twijfel bestaan over de kwaliteit en betrouwbaarheid. Dit geeft de medewerkers rust, en de werkgevers duidelijkheid over wat een veilige werkomgeving is.
- ✓ **Internationale erkenning en uitstraling:** de impact van dit onderzoek is per definitie internationaal. Een onderzoek met internationale erkenning en uitstraling zal bijdragen aan het creëren van een gelijk speelveld in Europa en daar buiten. Bovendien zet het de deur open voor noodzakelijke investeringen in oplossingen die de gezondheid van medewerkers beschermen.
- ✓ **Draagvlak onder werkers, experts en gezondheidsfondsen:** omdat de belangen voor platformwerkers zo groot zijn moet er draagvlak zijn voor de vorm van het onderzoek én de partij die het uitvoert.
- ✓ **Op korte termijn op te zetten en uit te voeren:** dit onderwerp is er één van de lange adem, dat weten platformmedewerkers zelf ook. Nu er een breed maatschappelijk draagvlak is en de urgentie duidelijk is het aan de politiek om de opdracht tot onderzoek uit te zetten. We kunnen niet langer wachten.

Platformwerkers georganiseerd in de FNV hebben op basis van bovenstaande criteria het meeste vertrouwen in het RIVM om onderzoek te leiden naar de kans op kanker door blootstelling aan vliegtuiguitstoot.

² Y. Christopher-De Vries & M. Brouwer (RIVM), 'Vliegtuigmotoremissie (VME): een overzicht van de beschikbare data over mutageniteit, carcinogeniteit en andere gezondheidseffecten,' 30 oktober 2023; <https://www.rivm.nl/publicaties/aircraft-engine-emissions-aee-overview-of-available-data-on-mutagenicity>

Het RIVM heeft veel ervaring opgebouwd met onderzoek naar de gezondheidseffecten van blootstelling aan gevaarlijke stoffen, is bij uitstek onafhankelijk en heeft een grote internationale uitstraling.³

Bescherm de gezondheid van platformwerkers

FNV, KWF Kankerbestrijding, gemeente Amsterdam, Long Alliantie Nederland, CAHAG, Universiteit Maastricht en NVALT roepen de Rijksoverheid op om onderzoek uit te zetten dat de kans op kanker door blootstelling aan vliegtuiguitstoot onderzoekt, zodat een dosisresponsrelatie vastgesteld kan worden. Het is hoog tijd dat er geborgd wordt dat platformwerkers daadwerkelijk veilig en gezond hun werk kunnen doen. Werk op het platform van luchthavens kan niet langer betekenen dat je korter leeft en minder gezonde levensjaren hebt.

Met vriendelijke groet,

Jaap de Bie
Campagneleider FNV

Dorine Manson
Directeur KWF Kankerbestrijding

Namens het college van Burgemeester en Wethouder van Gemeente Amsterdam
Hester van Buren
Wethouder lucht – en zeehaven

Prof. dr. Martin van den Berg, ERT
Emeritus hoogleraar Toxicologie

Dr J.C.C.M. in 't Veen, longarts
Secretaris Long Alliantie Nederland

Prof J.W.M. Muris,
Huisarts namens bestuur CAHAG

Prof. Dr. O.C.P. van Schayck
Hoogleraar preventieve geneeskunde Universiteit Maastricht

Ingrid van der Gun
Directeur NVALT

Johan Huver, voorzitter Netwerk Arbo FNV

³ Het RIVM heeft een lange lijst van succesvolle onderzoeken naar vliegtuiguitstoot uitgevoerd: onderzoek naar gezondheidseffecten van ultrafijn stof van vliegverkeer onder omwonenden, onderzoek naar toxiciteit van vliegtuiguitstoot in humane longcellen en literatuuronderzoek naar samenstelling en risico's vliegtuiguitstoot (zie bijlage 1). Het RIVM heeft, dankzij het huisvesten van Bureau REACH, veel kennis van zaken over het toelaten van chemische stoffen en bijbehorende onderzoeken. Dit getuigt niet alleen van kennis van zaken, het RIVM heeft hierdoor ook een praktische en kennisvoorsprong bij het opzetten van onderzoek en kan sneller aan de slag dan onervaren partijen.

Bijlage 1: Relevant gepubliceerd onderzoek door het RIVM

- ✓ Bouma, F., Janssen, N. A., Wesseling, J., van Ratingen, S., Strak, M., Kerckhoffs, J., Gehring, U., Hendricx, W., de Hoogh, K., Vermeulen, R., & Hoek, G., 2023, 'Long-term exposure to ultrafine particles and natural and cause-specific mortality,' *Environment international*, 175, 107960; <https://doi.org/10.1016/j.envint.2023.107960>
- ✓ Y. Christopher-De Vries & M. Brouwer, 'Vliegtuigmotoremissie (VME): een overzicht van de beschikbare data over mutageniteit, carcinogeniteit en andere gezondheidseffecten,' 30 oktober 2023; <https://www.rivm.nl/publicaties/aircraft-engine-emissions-ae-overview-of-available-data-on-mutagenicity>
- ✓ R.-W. He et al. 2020, 'Comparative toxicity of ultrafine particles around a major airport in human bronchial epithelial (Calu-3) cell model at the air-liquid interface'; <https://www.rivm.nl/publicaties/comparative-toxicity-of-ultrafine-particles-around-major-airport-in-human-bronchial>
- ✓ N.A.H. Jansen, D. Houthuijs & A. Dusseldorp, 'Gezondheidseffecten van ultrafijnstof van vliegverkeer rond Schiphol,' 20 juni 2022; <https://www.rivm.nl/publicaties/gezondheidseffecten-van-ultrafijn-stof-van-vliegverkeer-rond-schiphol>
- ✓ A. Lammers, N.A.H. Janssen, A.J.F. Boere, M. Berger, C. Longo, S.J.H. Vijverberg, A.H. Neerincx, A.H. Maitland - van der Zee, F.R. Cassee 2020, 'Effects of short-term exposures to ultrafine particles near an airport in healthy subjects,' <https://doi.org/10.1016/j.envint.2020.105779>
- ✓ G. Melzi et al. 2024, 'Toxicological evaluation of primary particulate matter emitted from combustion of aviation fuel'; <https://www.rivm.nl/publicaties/toxicological-evaluation-of-primary-particulate-matter-emitted-from-combustion-of>
- ✓ Morawska L, Wierzbicka A, Buonanno G, Cyrus J, Schnelle-Kreis J, Kowalski M et al. 2019, 'Ambient ultrafine particles: Evidence for policy makers. White paper,' [https://efca.net/files/WHITE%20PAPER-UFP%20evidence%20for%20policy%20makers%20\(25%20OCT\).pdf](https://efca.net/files/WHITE%20PAPER-UFP%20evidence%20for%20policy%20makers%20(25%20OCT).pdf)